

Agenda

Recente publicaties

- Advies *De bestuurlijke ontwikkeling van het Nederlandse onderwijs* (29 november 2008)
- Advies *Partners in onderwijs-opbrengst* (17 december 2008)
- Advies *Onderwijs en maatschappelijke verwachtingen* (17 december 2008)
- Advies *De stand van educatief Nederland 2009* (10 februari 2009)

Binnenkort verwacht

Voor het tweede kwartaal 2009 staan de volgende adviezen op het programma:

- *Examens lerarenopleiding*
- *Wetsontwerp goed bestuur*
- *Gezondheid en preventie*
- *Exameneisen vmbo*
- *Leraren en onderwijs anders organiseren*
- *Het concept roc en de optimale ontwikkeling van het mbo*

Verder is een verkenning in voorbereiding met als werktitel *Verantwoordelijkheid, vormgeving en bekostiging van postsecundair onderwijs*.

De adviesvragen worden gepubliceerd op www.onderwijsraad.nl > actueel > agenda zodra deze bij de Onderwijsraad bekend zijn.

Voorwoord

Onderwijs heeft met inzinkingen in de economie in het verleden al veel ervaring opgedaan. De economische crisis eind jaren zeventig/begin jaren tachtig staat nog in het geheugen van veel leraren en docenten gegrift. De jeugdwerkloosheid was ongekend hoog. De bezuinigingen namen veel energie in beslag. Voor onderwijs is het niet eenvoudig gebleken mee te ademen met de bewegingen van de economie omdat onderwijs per definitie een zaak van lange adem is.

De huidige recessie zal zonder twijfel zijn uitwerking hebben op het onderwijs. Dat gaat rechtstreeks bijvoorbeeld via langere leerwegen van leerlingen, studenten en volwassenen en dat gaat indirect via sociaal-culturele veranderingen die door de recessie in gang worden gezet. De indirecte gevolgen zijn minder goed waarneembaar, maar hoeven niet minder belangrijk te zijn. Verandert er iets in het maatschappij- en mensbeeld waar we leerlingen en studenten voor opleiden? Hebben we meer behoefte aan deugden als gematigdheid? Wat betekent zo'n omslag voor onderwijs?

Onderwijs kijkt van nature naar een wat langere termijn, voorbij de periode van recessie. Maar alle aandacht gaat nu uit naar de recessie zelf met zijn maatschappelijke gevolgen en de ermee gepaard gaande ingrijpende persoonlijke consequenties voor het uitgestippelde en nu soms wreed verstoorde pad. En toch is onderwijs ook een ankerplaats voor het voorbereiden op de periode na de recessie.

Fons van Wieringen,
voorzitter

De nieuwe raad

De nieuwe raad bestaat uit twaalf leden en is benoemd voor een periode van twee jaar. Wij stellen de leden graag aan u voor.

Fons van Wieringen

Fons van Wieringen is voorzitter van de Onderwijsraad en daarnaast hoogleraar Onderwijskunde, in het bijzonder beleid, bestuur en beheer, aan de Universiteit van Amsterdam. In het verleden was hij o.a. werkzaam als decaan van de faculteit Pedagogische & Onderwijskundige Wetenschappen en directeur van het Max Goote Kenniscentrum voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie.

Fabienne Bont

Fabienne Bont is directiesecretaris van de Koninklijke Horeca Nederland. Vanuit deze functie is zij verbonden aan diverse grote onderwijsprojecten in de horeca. Tevens maakt zij deel uit van de gecombineerde stuurgroep onderwijs van VNO-NCW/MKB-Nederland. Haar specifieke inbreng in de raad ligt op de terreinen arbeidsmarktontwikkeling, beroepsonderwijs en een leven lang leren.

Lex Borghans

Lex Borghans is hoogleraar Arbeidseconomie en Sociaal Beleid aan de Universiteit Maastricht. Tevens is hij verbonden aan het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) en programmadirecteur Onderwijs en de sociale context van het Network Social Innovation van de Universiteit Maastricht. Zijn specifieke inbreng in de raad ligt op het terrein van economische aspecten van onderwijs en leren.

Roel Bosker

Roel Bosker is hoogleraar Onderwijskunde, in het bijzonder de vergelijkende en theoretische onderwijskunde en het onderwijsonderzoek, aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij is directeur van het GION (Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs). Zijn specifieke inbreng voor de raad is de empirische onderwijskunde.

Geert ten Dam

Geert ten Dam is vicevoorzitter van de Onderwijsraad. Zij is hoogleraar Onderwijskunde, in het bijzonder individuele en sociaal-culturele verschillen bij leren en instructie, aan de Universiteit van Amsterdam. Tevens is zij rector van het Instituut voor de Lerenopleiding te Amsterdam. Haar specifieke inbreng in de raad ligt op het terrein van leraren en onderwijspersoneel.

Tineke Drenthe

Tineke Drenthe is lid van het college van bestuur LMC Voortgezet Onderwijs te Rotterdam. Haar specifieke aandachtsgebied voor de raad is het voortgezet onderwijs, in het bijzonder het vmbo.

Frank van der Duyn Schouten

Frank van der Duyn Schouten was rector magnificus van de Universiteit van Tilburg en is vanaf 1 april 2009 werkzaam als algemeen directeur van Netspar (Netherlands Studies on Pensions, Aging and Retirement). Zijn specifieke inbreng voor de raad is het hoger onderwijs, waaronder wetenschappelijk onderwijs en internationalisering.

Leonard Geluk

Leonard Geluk is wethouder Jeugd, Gezin en Onderwijs van de gemeente Rotterdam. Zijn specifieke inbreng in de raad ligt op het terrein van algemene maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen.

Berend Kamphuis

Berend Kamphuis is voorzitter van het college van bestuur van het ROC Alfa-college te Groningen. Zijn specifieke inbreng in de raad is het middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie.

Joke Reijman

Joke Reijman is algemeen directeur van de Laurentius Stichting voor katholiek primair onderwijs te Delft. Onder deze stichting ressorteren 23 scholen voor basis- en speciaal basisonderwijs, 1 school voor praktijkonderwijs en 5 peuterspeelzalen. Haar specifieke aandachtsgebieden voor de raad zijn het primair onderwijs en speciaal onderwijs.

Joke Snippe

Joke Snippe is lid van het college van bestuur van de Hogeschool INHolland. Zij was daarvoor onder andere directeur onderwijs, kwaliteit, kennismanagement & informatie van de Ichtus Hogeschool/Hogeschool Delft. Haar specifieke inbreng voor de raad beslaat het hoger onderwijs.

Paul Zoontjens

Paul Zoontjens is bijzonder hoogleraar Onderwijsrecht en hoofddocent Staats- en bestuursrecht aan de Universiteit van Tilburg. Zijn specifieke inbreng voor de raad is wetgeving en juridische aspecten van onderwijs.

Minister Plasterk geeft startsein 90-jarig bestaan Onderwijsraad

Donderdagmiddag 19 februari bracht minister Plasterk een bezoek aan de Onderwijsraad. Niet alleen voor een kennismaking met de nieuwe raadsleden, maar ook om het startsein te geven voor het 90-jarig jubileum van de Onderwijsraad. Een jaar waarin een aantal kleinschalige activiteiten is gepland om dit lustrum te vieren.

De rode draad van de viering van het 90-jarig jubileum is afgeleid uit het advies *De stand van educatief Nederland 2009*. Een van de aanbevelingen uit dit rapport is dat onderwijs niet alleen een kostbaar goed is waar we trots op mogen zijn, maar ook dat we het kunnen voeden door een zekere dienstbaarheid aan de samenleving te tonen en zélf iets aan onderwijs bij te dragen. Daarom vraagt de raad mensen van binnen en buiten het onderwijsveld zich actief voor het onderwijs in te zetten. Bijvoorbeeld door het aanwenden van bestaande kennis en netwerken ten gunste van het onderwijs. Of door nieuwe activiteiten te ontwikkelen, die een positieve bijdrage leveren aan het onderwijs. In dit kader gaat de Onderwijsraad zelf een aantal activiteiten organiseren. Het is de bedoeling om in verschillende gemeentes in Nederland re-

giodebatten te houden. En er wordt aan scholieren en studenten gevraagd projecten en initiatieven in te dienen waarbij zij zelf de rol van leraar op zich nemen.

Regiodebatten

Met de organisatie van de regiodebatten wil de Onderwijsraad elites van buiten het onderwijs aanzetten tot maatschappelijke betrokkenheid bij het onderwijs. Het plan is om in twee steden een discussie te houden tussen scholen en een aantal personen uit de maatschappelijke voorhoede van de gemeente. Mensen die in topfuncties werkzaam zijn of anderszins in de belangstelling staan vanwege hun invloedrijke positie. Zij gaan in gesprek over vragen zoals: *Welke rol ziet u voor uzelf als het gaat om het versterken van het onderwijs? Zou u uw netwerk hiervoor kunnen inzetten, en hoe?*

Waarom bent u nu actief (of niet) betrokken bij het onderwijs? Hierin kunnen ook specifiek lokale thema's verweven worden.

Leerling en student worden leraar

De raad zal verder in mei alle scholieren en studenten in Nederland uitnodigen initiatieven en projecten te omschrijven waarbij de leerling of student zichzelf manifesteert als leraar of docent. Bijvoorbeeld een vmbo-leerling die voorleest op een basisschool of een hbo-student die zijn vakgebied deelt met leerlingen in het voortgezet onderwijs. De inzendingen worden verdeeld in drie categorieën: basisonderwijs, voortgezet onderwijs en hoger onderwijs. In mei vindt u hierover meer informatie op de website van de Onderwijsraad.

Hebt u suggesties hoe we de maatschappelijke betrokkenheid bij onderwijs kunnen verhogen, of wilt u meer weten over de activiteiten van het lustrumjaar? Neemt u dan contact op met Chantal Oppenheimer, waarnemend voorlichter, bereikbaar op (070) 3100015.

Op de site van de Onderwijsraad is een kort filmpje te zien over de opening van het lustrumjaar, zie onder Actueel » Nieuws.

Geheugen van het onderwijs

Ter gelegenheid van de opening van het lustrumjaar heeft minister Plasterk op 19 februari j.l. de website *Geheugen van het onderwijs* officieel geopend. Na een druk op een knop verscheen een introductiefilmpje, waarna de homepage van de nieuwe site zichtbaar werd en hij als eerste een bezoekje kon brengen aan de site. De website www.onderwijs-sfergoed.nl ontsluit alle adviezen van de Onderwijsraad vanaf 1919 tot nu voor het grote publiek.

De belangrijkste eye-catcher van de site is een tijdbalk met daarop alle Nederlandse kabinetten vanaf 1919 tot nu. Ieder kabinet wordt in beeld gebracht met een foto van de minister-president. De belangrijkste adviezen van de

Onderwijsraad ('highlights') zijn voor de bezoeker van de site zichtbaar als witte stippen op de tijdbalk. Het aanklikken van zo'n witte stip brengt een korte beschrijving in beeld van het bijbehorende thema. Op basis van deze informatie kan de bezoeker doorklikken naar meer gedetailleerde informatie.

Het ligt in de bedoeling om de site verder uit te bouwen. Directeur Adrie van der Rest hierover: "Het digitaliseren van onze adviezen is het begin. We hebben de ambitie de site uit te breiden met de verslagen van de Inspectie van het Onderwijs, oude schoolboeken en prenten, de belangrijke beleidsstukken van bewindslieden én parlementaire verslagen van de besprekingen daarvan."

Stand van educatief Nederland 2009

Tijdens de opening van het lustrumjaar van de raad werd het advies *Stand van educatief Nederland 2009* in een bijeenkomst met minister Plasterk en staatssecretaris Van Bijsterveldt toegelicht door de raadsleden Geert ten Dam en Roel Bosker.

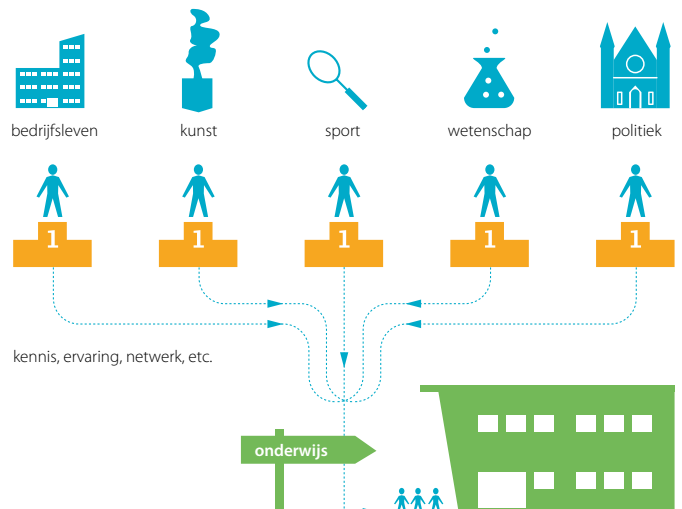
Prof. Ten Dam legde de nadruk op een grotere betrokkenheid van maatschappelijke voorhoedes bij het onderwijs. Zij gaf aan dat deze voorhoedes zeker geïnteresseerd zijn in het onderwijs. Maar het onderwijs kan meer doen om de deuren open te zetten. Daarnaast heeft ook het hoger onderwijs een grote rol in het aanwakken van de maatschappelijke betrokkenheid van studenten, die immers later een deel van de voorhoede zullen vormen.

Prof. Bosker ging dieper in op het in het advies geïntroduceerde concept Uitgebreid Onderwijs (UO). Dit concept poogt de wissel aan publieke en private initiatieven rondom het onderwijs te stroomlijnen. Met behulp van deze initiatieven, van schakelklassen en huiswerkbegeleiding tot zomeronderwijskampen en verlengde schooldagen, kan de leertijd worden uitgebreid. Dit komt met name die leerlingen ten goede, die wel een stapje hoger zouden kunnen presteren. Daarbij kan het zowel gaan om leerlingen die in het vmbo-t zitten en eigenlijk naar de havo kunnen als ook om extra gemotiveerde leerlingen op het vwo. Bosker wees hierbij ook nog eens op het advies van de raad om aan alle kinderen vanaf 2,5 jaar publiek bekostigde 'leeropvang' aan te bieden. Een integrale kleuteronderwijsperiode voor alle 2,5-5-jarigen kan voorkomen dat kinderen met achterstanden aan het basisonderwijs beginnen.

De bewindslieden reageerden positief op de boodschap en de aanbevelingen van het advies en gaven aan de intentie van de raad te delen. Ook vanuit andere hoeken kwamen positieve reacties op het advies. AOb, VO-raad, Besturenraad en PvdA sloten zich aan bij de roep om meer maatschappelijke betrokkenheid. Ook het pleidooi voor Uitgebreid Onderwijs vond weerklank. Samenwerking tussen publieke en private partijen kan het onderwijs ten goede komen, en vooral achterstandsléerlingen meer kansen bieden. Wel gaven de reacties aan dat hiervoor ook structurele financiering nodig is. Een kritische noot kwam van het LAKS. De scholieren waren bang dat invoering van Uitgebreid Onderwijs tot overbelasting leidt.

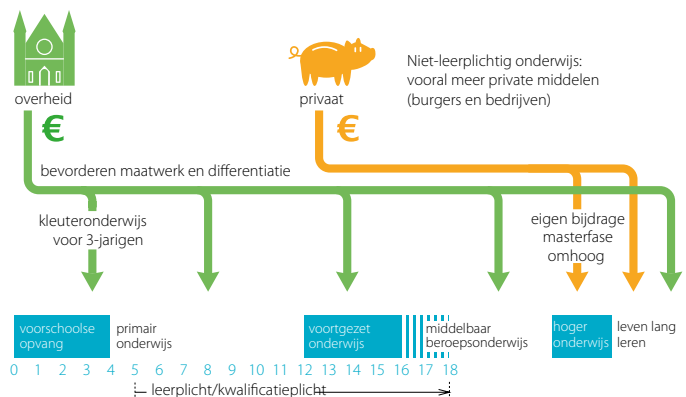
Onderwijs kan inbreng maatschappij beter benutten

De maatschappelijke voorhoedes hebben het onderwijs veel te bieden. Het onderwijs moet daar meer gebruik van maken.

Extra geld voor onderwijs

Er moet meer geld naar onderwijs. Niet alleen publiek geld, maar ook private bronnen.

Colofon

Redactie

Cindy Rouwhorst, Chantal Oppenheimer, Meile Tamminga

Dit is een uitgave van de Onderwijsraad. De nieuwsbrief verschijnt 3 à 4 keer per jaar en wordt gratis toegestuurd aan relaties van de Onderwijsraad.

Onderwijsraad

Nassaulaan 6
2514 JS Den Haag
Telefoon 070 310 00 00
Fax 070 356 14 74

secretariaat@onderwijsraad.nl
www.onderwijsraad.nl

Druk

DeltaHage, Den Haag

Ontwerp & vormgeving

Balyon, Zoeterwoude

ISSN: 1569-9102